

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU – 4101-09-02/2012

P/12/128

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(tekst ujednolicony wystąpienia pokontrolnego po uwzględnieniu zmian
wprowadzonych uchwałą Komisji Rozstrzygającej z dnia 15 marca 2013 r.)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin

T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11

llu@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/12/128 - Wdrażanie innowacji przez szkoły wyższe i parki technologiczne w latach 2010-2012 (I półrocze).

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie

Kontroler Ewa Kulik, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 080011 z dnia 12 lipca 2012 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Politechnika Lubelska (dalej PL lub Uczelnia), ul. Nadbystrzycka 38D, 20-618 Lublin

Kierownik jednostki kontrolowanej Prof. dr hab. inż. Piotr Kacejko Rektor Politechniki Lubelskiej¹.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę tę uzasadniają:

1) brak rozwiązań systemowych wspierających proces komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz upowszechniających wyniki działalności badawczej PL, w tym:

- niezapewnienie współpracy pomiędzy jednostkami PL utworzonymi w tym celu,
- niedostępność na stronie internetowej Uczelni aktualnej bazy danych o projektach/wynikach badań przewidzianych do komercjalizacji i posiadanych patentach na wynalazki kwalifikujące się do wdrożenia w gospodarce;

2) nierealizowanie przez Centrum Transferu Technologii celów określonych w art. 86 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym³ (P.s.w.), dla realizacji których zostało powołane oraz zadań na rzecz PL i zatrudnionych w Uczelni twórców badań naukowych, wynikających z uregulowań wewnętrznych;

3) nieuiszczenie opłaty patentowej w wysokości 200 zł, pomimo posiadanej wiedzy o zainteresowaniu zakupem patentu przez firmę hiszpańską;

4) nieuchwalenie przez Senat PL regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, a także zasad

¹ W okresie od 01.09.2008 r. do 31.08.2012 r. Rektorem Politechniki Lubelskiej był prof. dr hab. Inż. Marek Opielak.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2012 r. poz. 572.

komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, mimo istniejącego od 01.10.2011 r. ustawowego obowiązku wynikającego z art. 86c P.s.w.;

5) znikomy stopień wykorzystania wyników badań naukowych (w okresie objętym kontrolą miało miejsce jedno wdrożenie wyników projektu celowego);

6) nieustalenie zasad i nieprowadzenie współpracy w zakresie komercjalizacji wyników badań z Centrum Innowacji i Transferu Technologii Lubelskiego Parku Naukowo – Technologicznego sp. z o.o., mimo zaangażowania w jej kapitał zakładowy środków publicznych w kwocie 50 tys. zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykorzystanie wyników badań naukowych dla poprawy innowacyjności polskiego przemysłu i gospodarki

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie z art. 86 ust. 1 P.s.w., w celu lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego uczelni oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki, uczelnie mogą prowadzić centra transferu technologii. Celem utworzenia Centrum transferu technologii jest sprzedaż lub nieodpłatne przekazywanie wyników badań i prac rozwojowych do gospodarki (art. 86 ust. 4 P.s.w.). Centrum transferu technologii utworzone w formie jednostki ogólnouczelnianej działa w oparciu o regulamin zatwierdzony przez senat uczelni (art. 86 ust. 5 P.s.w.).

Uchwałę wyrażającą zgodę na utworzenie jednostki ogólnouczelnianej pod nazwą Lubelskie Centrum Transferu Technologii Politechniki Lubelskiej (dalej LCTT), Senat Uczelni podjął w dniu 28 grudnia 2006 r. Jednostka ta utworzona została na podstawie zarządzenia Rektora PL⁴ z dniem 1 stycznia 2007 r.

Zadania, zakres działania oraz strukturę organizacyjną określono w Regulaminie LCTT⁵, zaopiniowanym i ustalonym uprzednio przez Senat PL.

(dowód: akta kontroli str. 4-15)

W § 5 Regulaminu określono organy LCTT tj.: Radę Nadzorującą⁶, dyrektora, zespoły projektowe do realizacji poszczególnych projektów.

Dyrektor LCTT został powołany dopiero po 17 miesiącach od dnia utworzenia tej jednostki. 1 czerwca 2008 r. na to stanowisko powołano prof. dr hab. inż. Stanisława Płaskę, będącego równocześnie Kierownikiem Katedry Automatykacji Wydziału Mechanicznego (WM) PL.

Z tytułu pełnienia tej dodatkowej funkcji S. Płaska otrzymywał dodatek w wysokości 500 zł brutto miesięcznie. Łącznie za okres 2010-2012 (do lutego) otrzymał z tego tytułu 13 tys. zł.

W okresie objętym kontrolą działalność LCTT nadzorowała Rada powołana przez Rektora PL⁷ na kolejne 2-letnie kadencje. Nie utworzono zaś zespołów projektowych i nie zatrudniono pracowników do realizacji zadań LCTT.

Według danych Działu Spraw Osobowych PL trzy osoby, wymienione na stronie internetowej LCTT jako pracownicy tej komórki organizacyjnej, zatrudnione były w Katedrze Automatykacji Wydziału Mechanicznego Politechniki, na podstawie

⁴ Nr 3/2007 z dnia 5 stycznia 2007 r.

⁵ Stanowiącym załącznik do zarządzenia Rektora PL nr 3/2007 z dnia 5 stycznia 2007 r.

⁶ W skład której wchodził: Prorektor odpowiedzialny do nadzorowania LCTT oraz trzy osoby powołane na jego wniosek, a także po jednej osobie wskazanej przez dziekana każdego z Wydziałów PL.

⁷ Zarządzeniem Rektora PL nr 16/2010 z dnia 13.04.2010 r. oraz zarządzeniem nr 14/2012 z dn. 12.04.2012 r.

umów o pracę⁸, na stanowiskach „konsultantów projektu BISNEP” z wynagrodzeniem finansowanym w całości z tego projektu.

Kierownikiem projektu Enterprise Europe Network (dalej „projekt BISNEP”) – realizowanego przez PL od 2008 r. w ramach konsorcjum BISNEP⁹ - był prof. dr hab. inż. Stanisław Płaska – Kierownik Katedry Automatykacji WM., a od połowy 2008 r. również Dyrektor LCTT.

Projekt był finansowany w 85% ze środków UE (w ramach 7 Programu Ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji – CIP) oraz w 15% przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Prowadzona przez pracowników Katedry Automatykacji WM sieć Enterprise Europe Network, zwana dalej „EEN”¹⁰ (w ramach projektu BISNEP), oferowała: dystrybucję ofert technologicznych klientom sieci, szkolenia i seminaria z zakresu innowacyjności, wstępne audyty technologiczne dla przedsiębiorców - klientom sieci, pomoc w znalezieniu partnera biznesowego, organizację spotkań biznesowych na targach, pomoc merytoryczną w przeprowadzeniu transferu technologii. Działania podejmowane w ramach projektu polegały przede wszystkim na realizacji usług wspierających rozwój działalności gospodarczej poprzez łączenie biznesu z biznesem, innowacje dla małych i średnich przedsiębiorstw.

(dowód: akta kontroli str. 11,16-19,20-73, 76-79, 524-525, 530-531)

Według § 4 Regulaminu LCTT oraz Regulaminu organizacyjnego PL¹¹ do zadań LCTT należało w szczególności:

- 1) sprzedaż lub nieodpłatne przekazywanie wyników badań i prac rozwojowych do zainteresowanych podmiotów zewnętrznych;
- 2) świadczenie usług informacyjnych, doradczych i szkoleniowych z zakresu transferu technologii, techniki, organizacji oraz zarządzania i sterowania produkcją;
- 3) popularyzowanie wiedzy i promocja osiągnięć z zakresu szeroko rozumianej problematyki technologii i organizacji wytwarzania, powstałych w PL;
- 4) popieranie i wspomaganie działań na rzecz restrukturyzacji systemów wytwarzania;
- 5) inicjowanie i rozwijanie bezpośredniej współpracy między uczelnią a przedsiębiorcami w zakresie techniki, organizacji, zarządzania i sterowania produkcją;
- 6) tworzenie powiązań małych i średnich przedsiębiorstw z Uczelnią oraz z jednostkami o charakterze badawczym w zakresie transferu wiedzy i technologii;
- 7) współpraca z jednostkami administracji centralnej i samorządu terytorialnego w zakresie transferu technologii;
- 8) organizowanie konferencji, sympozjów, targów oraz współpracy międzynarodowej w zakresie transferu wiedzy i technologii;
- 9) udział w gromadzeniu, opracowywaniu i udostępnianiu dla potrzeb organizacji gospodarczych, naukowych oraz instytucji, danych dotyczących rozwoju idei jakości, transferu technologii i przedsiębiorczości;
- 10) monitorowanie i ocena potencjału technologicznego i potrzeb przedsiębiorstw w zakresie innowacyjności;

⁸ W wymiarze pełnego etatu. Umowy zawierane były kolejno od 2008 roku do 31.12.2012 r.

⁹ Konsorcjum BISNEP - Business and Innovation Support for North-East Poland kierowane przez Uniwersytet Warszawski (Uniwersytecki Ośrodek Transferu Technologii).

¹⁰ Sieć informacyjno-doradcza Komisji Europejskiej, którą tworzyło ponad 500 organizacji działających przede wszystkim na terenie Unii Europejskiej.

¹¹ Stanowiącego załącznik do zarządzenia Rektora PL nr 32/2005 z dn. 10.06.2005 r. ze zmianami wprowadzonymi zarządzeniami: nr 3/2006 z dn. 06.01.2006 r., nr 37/2008 z dn. 30.06.2008 r., nr 7/2010 z dn. 24.02.2010 r. oraz nr 27/2011 z dn. 20.04.2011 r.

11) współpraca z Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii Politechniki Lubelskiej.

(dowód: akta kontroli str. 11, 382)

Według informacji zawartych na stronie internetowej LCTT jego misją było wspomaganie rozwoju innowacyjnego przedsiębiorstw oraz rozwoju innowacyjnej gospodarki na Lubelszczyźnie poprzez:

- 1) pozyskiwanie i komercjalizację wyników badań naukowych,
- 2) promocję innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych i technologii,
- 3) rozwój współpracy technologicznej Lubelszczyzny, w szczególności z krajami UE,
- 4) wspomaganie rozwoju innowacyjnego przedsiębiorstw,
- 5) specjalistyczne kształcenie i trening zawodowy,
- 6) współpracę z władzami samorządowymi, agendami rządowymi i instytucjami otoczenia biznesu.

(dowód: akta kontroli str. 74)

W sprawozdaniach z działalności LCTT („raportach”) oraz w informacjach Dyrektora Centrum zostały wykazane działania zrealizowane przez pracowników Katedry Automatykacji WM, w tym konsultantów zatrudnionych w ramach projektu BISNEP. Były to:

Wyszczególnienie	Dane liczbowe		
	2010	2011	2012 (I p.)
Opracowanie opinii o innowacyjności (pracownicy Katedry Automatykacji WM)	13	18	6
Analizy i opracowania	8	-	-
Udział w przygotowaniu materiałów do aktualizowanej wersji informatora Politechniki - „oferta PL dla biznesu” ¹² w zakresie usług oferowanych przez LCTT oraz Katedrę Automatykacji WM	1	-	-
Opracowanie Katalogu Technologii oraz ofert b-r przedsiębiorców (BISNEP)	1	-	-
Organizacja spotkań z organizacjami okołobiznesowymi (BISNEP)	4	4	2
Udział w seminariach, konferencjach, targach związanych z innowacyjnością i transferem technologii (BISNEP)	4	5	2
Organizacja Info-Days (promowanie sieci EEN, innowacje, technologia) w ramach projektu BISNEP	3	-	-
Udział w posiedzeniach międzynarodowych Grup Specjalnych sieci Enterprise Europe Network (BISNEP)	4	2	-
Organizacja spotkań z przedstawicielami biznesu – wizyty u klientów projektu BISNEP	186	58	15
Nawiązanie współpracy z nowymi partnerami międzynarodowymi (BISNEP)	-	19	-
Nawiązanie współpracy z nowymi partnerami krajowymi (BISNEP)	6	-	-
Dystrybucja (drogą elektroniczną) ofert technologicznych wśród klientów projektu BISNEP (przedsiębiorców)	6402	4717	15874
Opracowania profili naukowych jednostek B+R	-	-	-
Organizacja spotkań z przedstawicielami samorządu (BISNEP)	3	3	-
Opracowanie profili technologicznych firm i wprowadzenia ich do międzynarodowej bazy danych Enterprise Europe Network (BISNEP)	16	8	2
Tłumaczenie profili technologicznych (ofert) na j.polski (BISNEP)	26	24	30
Organizacja spotkań klientów z Polski z partnerami zagranicznymi (BISNEP)	38	34	22
Współorganizacja spotkań brokerskich, misji zagranicznych, seminariów kojarzących firmy (BISNEP)	4	4	4
Wsparcie klientów sieci EEN w negocjacjach (tłumaczenia, ekspertyzy prawne) w ramach projektu BISNEP	23	28	16
Międzynarodowy transfer technologii zatwierdzonych przez KE (BISNEP)	1	4	-
Audyty technologiczne w firmach (BISNEP)	63	27	9

(dowód: akta kontroli str. 37-55, 80-116, 526, 857-858)

¹² „Oferta PL dla biznesu” zaktualizowana w ramach projektu „NIMB – Nauka, Innowacje, Marketing, Biznes” (pkt 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), zawierała m.in. usługi oferowane przez LCTT (doradcze, szkoleniowe i specjalistyczne).

Jako efekt działania LCTT w ww. materiałach wykazano także pięć międzynarodowych transferów technologii zatwierdzonych przez Komisję Europejską przeprowadzonych w latach 2010-2011 w ramach projektu BISNEP. Były to transfery technologii wraz z urządzeniami, których dostawcami były firmy zagraniczne, a nabywcami przedsiębiorcy z województwa lubelskiego.

Według wyjaśnienia Dyrektora LCTT transfery te zostały zrealizowane z inicjatywy przedsiębiorców i na rzecz przedsiębiorców - członków sieci EEN. Udział PL polegał na pośrednictwie w transferze pracowników Katedry Automatykacji, w tym prowadzących sieć EEN. Za transfer (w 2010 r.) technologii recyklingu opon - w październiku 2012 r. - pracownicy Katedry zostali nagrodzeni przez Komisję Europejską nagrodą Network Stars Award za najbardziej innowacyjny transfer przeprowadzony w ramach tej sieci.

(dowód: akta kontroli str. 71, 93,102, 113, 511-512)

W ramach projektu pracownicy Katedry – konsultanci BISNEP zorganizowali również:

- w 2010 r. dwa seminaria: jedno na temat „komercjalizacji zaawansowanych technologii” (10 uczestników), a drugie dotyczące „własności intelektualnej w biznesie i nauce” (34 uczestników);

- w 2011 r. konferencję pt. „Lubelska nauka dla biznesu”, mającą na celu zbliżenie środowisk lubelskich naukowców i przedsiębiorców, w trakcie której zaprezentowane zostały oferty lubelskich uczelni oraz (wspólnie z KUL) seminarium pt. „znaczenie innowacji w rozwoju gospodarczym i czynniki decydujące o rozwoju innowacyjności”.

Wymienione działania zostały sfinansowane z projektu BISNEP.

W 2010 r. Katedra Automatykacji WM zrealizowała projekt „Warto poznać maszyny CNC”, współfinansowany z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki działanie 8.1.1. wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw. Odbyło się łącznie siedem edycji szkoleń, w których uczestniczyły 83 osoby.

(dowód: akta kontroli str. 97-99, 106-107)

W okresie objętym kontrolą (2010-2012) LCTT nie pośredniczyło w sprzedaży wyników badań i prac rozwojowych zrealizowanych w PL.

Dyrektor LCTT – jako efekt działalności Centrum – wykazał 11 umów¹³ zawartych - w okresie objętym kontrolą - pomiędzy PL a przedsiębiorcami. Ich przedmiotem było uregulowanie kwestii wspólności prawa do uzyskania patentu oraz wspólności prawa z patentu. Analiza przedmiotowych umów wykazała, iż były one przede wszystkim efektem współpracy dwóch pracowników Katedry Automatykacji WM (w tym prof. Stanisława Płaski) z przedsiębiorcami – członkami sieci EEN.

(dowód: akta kontroli str. 92, 101, 112, 167-215, 523)

Z dokumentacji LCTT nie wynikało, by pracownicy PL zwracali się do tej jednostki o pomoc w poszukiwaniu „rynków zbytu” dla wyników swoich badań.

Dyrektor LCTT wyjaśnił: nie wszystkie patenty lub zgłoszenia patentowe, czy też wyniki badań, mają charakter oferty do komercjalizacji. Często są to pomysły wymagające przeprowadzenia badań rozwojowych lub wdrożeniowych, wykonania prototypów. Problem komercjalizacji należy każdorazowo przeanalizować. W „nauce” liczy się głównie „papier”. Jedna publikacja to nawet 15 pkt, a zgłoszenie - 3 pkt. Brak publikacji, to brak stopni naukowych i zwolnienie z pracy, brak wysokich ocen za projekt i brak pieniędzy na weryfikację np. zgłoszenia patentowego. Zdaniem Dyrektora LCTT jeżeli projekt ma charakter wdrożeniowy, to szansa na finansowanie jest znikoma. Recenzenci wtedy napiszą, iż należy szukać sponsora w przemyśle. A jeśli taki sponsor już istnieje, to nie chce dzielić się z Uczelnią. Opłaty

¹³ W tym czterech zawartych w 2010 r., sześciu w 2011 r. oraz jednej w l p. 2012 r.

będą zawsze za niskie dla Uczelni a dla przedsiębiorstwa za wysokie. Traktowanie LCTT w Uczelni jako „piąte koło u wozu” jest następstwem polityki Kierownictwa. Brak wsparcia, uprawnień, minimalnego zaplecza robi swoje. Łatwiej jest zdobyć publiczne pieniądze, niż mieć kłopot z niepewną komercjalizacją, która jest działaniem wręcz przeciw nauce. Budowa prototypów kosztuje, jest kłopotliwa. Dyrektor LCTT stwierdził: jeżeli ktoś wykonując projekty „naukowe” potrafi coś zrobić, to sam (bez Uczelni), bez rozgłosu, stara się to sprzedać. Ten proceder nie dotyczy tylko PL. W Polsce jest oceniany na 1% wyników badań, a w innych krajach dochodzi do 8%. Z chwilą, gdy wkracza Uczelnia (urzędnik), to autor pomysłu ma same kłopoty. Musi znaleźć chętnego do kupna, zagwarantować firmie zbył i sukces. Na żadne wsparcie nie można liczyć. Taki stan jest znany pracownikom i jest to jeden z powodów unikania problemów. Są to również ogólnopolskie tendencje.

(dowód: akta kontroli str. 20-55, 92-116,505-506)

W § 24 Regulaminu LCTT, przewidziano finansowanie tej jednostki ze środków własnych Uczelni (ust. 1), a także możliwość dofinansowania ze środków zewnętrznych w postaci przychodów ze sprzedaży wyników badań, usług i prac rozwojowych oraz dotacji, darowizn i zapisów (ust. 2 i ust. 3 pkt 1 i pkt 2). Według ewidencji księgowej w okresie objętym kontrolą przychody i koszty LCTT przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	2010	2011	2012 I p.
Przychody	10.247,90	38.731,92	6.443,10
Koszty	5.477,03	26.474,67	6.439,60
w tym z tytułu umów cywilnych	-	18.000,00	4.500,00

(dowód: akta kontroli str. 113, 117-123)

W latach 2010-2012 za pośrednictwem LCTT nie dokonywano komercjalizacji wyników prac naukowych Uczelni i w związku z tym nie uzyskano z tego tytułu żadnych przychodów. W ewidencji księgowej PL do przychodów LCCT zakwalifikowano narzuty (koszty pośrednie) naliczone z tytułu realizacji przez Katedrę Automatyzacji projektów BISNEP i „Poznaj maszyny CNC”.

(dowód: akta kontroli str. 117-123)

1.2. Zarządzeniem Rektora PL nr 39/2006 z dnia 10 listopada 2006 r. – za zgodą Senatu PL¹⁴ - powołana została jednostka ogólnouczelniana - Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii Politechniki Lubelskiej (CliZT), której celem było „wzmocnienie i usprawnienie działań PL w zakresie promocji nowych technologii, promowania i wdrażania wyników prac naukowych, lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego Uczelni”.

W okresie objętym kontrolą (2010-I p. 2012) CliZT nie prowadziło działalności.

Rektor PL wyjaśnił, iż:

- działalność tej jednostki została faktycznie zawieszona (z dniem 31.05.2010 r.¹⁵),
- brak jest niestety formalnego dokumentu potwierdzającego ten stan faktyczny,
- nie został powołany nowy dyrektor, a dotychczasowi pracownicy¹⁶ CliZT zostali włączeni do Biura Rozwoju i Kooperacji PL.

(dowód: akta kontroli str. 124-129, 130-131, 133)

Według postanowień Regulaminu CliZT¹⁷ komórce tej powierzono do realizacji m.in.: sprzedaż lub nieodpłatne przekazywanie wyników badań i prac rozwojowych przedsiębiorcom; ciągły monitoring instytucji naukowo-badawczych w celu identyfikacji projektów techniczno-technologicznych posiadających potencjalne możliwości komercjalizacji na rynku; opracowanie i wdrożenie innowacyjnej bazy

¹⁴ Wyrażoną w uchwale nr 1/2006/II z dnia 23.03.2006 r.

¹⁵ Tj. do czasu odwołania ze stanowiska Dyrektora CliZT prof. dr hab. inż. Mirosława Wendekera pełniącego jednocześnie funkcję Kierownika Katedry Termodynamiki, Mechaniki Płynów i Napędów Lotniczych Wydziału Mechanicznego PL

¹⁶ Łącznie trzy osoby.

¹⁷ Stanowiącego załącznik do zarządzenia Rektora PL nr 39/2006 z dnia 10.11.2006 r.

danych umożliwiającą poszukiwanie informacji o ekspertach naukowych, projektach badawczych i dostępnej, specjalistycznej aparaturze; promocja i upowszechnianie osiągnięć nauki i techniki w zakresie nowych technologii, konstrukcji i innowacji; inspirowanie tworzenia sieciowych powiązań małych i średnich przedsiębiorstw z Uczelnią oraz z jednostkami badawczo-rozwojowymi.

Wymienione zadania pokrywały się z kompetencjami nadanymi LCTT, co potwierdził również w swoich wyjaśnieniach Rektor PL.

(dowód: akta kontroli str. 125, 381-382, 501)

1.3. Od 1 października 2011 r., na mocy art. 86a P.s.w. uczelnia, w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, może utworzyć spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółkę akcyjną, do której zadań należy w szczególności obejmowanie udziałów w spółkach kapitałowych lub tworzenie spółek kapitałowych, które powstają w celu wdrożenia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych prowadzonych w uczelni.

W dniu 01.01.2012 r. weszły w życie nowe postanowienia Statutu PL¹⁸, które miały na celu umożliwienie utworzenia przez Rektora Uczelni – za zgodą Senatu (§ 17a ust. 5) - spółki celowej w formie spółki z o.o. lub akcyjnej (§ 17a ust. 1).

(dowód: akta kontroli str. 134-135)

Według wyjaśnienia Prorektora ds. Rozwoju Uczelni profesora PL Jerzego Lipskiego w styczniu 2012 r. podjęto działania w kierunku utworzenia przez Politechnikę spółki celowej, której misją byłaby „skuteczna komercjalizacja wyników prac badawczych prowadzonych w Uczelni”. W tym celu - w dniu 19.01.2012 r. - skierowano pismo do kancelarii Radców Prawnych z prośbą o opracowanie projektu statutu spółki celowej. W czerwcu 2012 r. powstał projekt aktu założycielskiego wraz z projektem odpowiedniej uchwały Senatu. Jednocześnie Prorektor stwierdził, iż w związku z okresem przekazania władzy w PL, dokumenty te nie stały się podstawą do dalszych prac.

(dowód: akta kontroli str. 138-149)

Rektor PL (kadencji 2012-2016) potwierdził, iż utworzenie spółki celowej związanej z komercjalizacją jest jednym z istotnych zamiarów i planów jego działalności.

(dowód: akta kontroli str. 502)

1.4. W marcu 2011 r. Dyrektor LCTT zwrócił się do Rektora o rozważenie celowości wprowadzenia w PL mechanizmu zapisywania wyników badań naukowych w formie ofert technologicznych, które mogłyby być wprowadzane do międzynarodowej bazy danych lub katalogów technologii. Dyrektor Centrum argumentował, iż ten rodzaj działań, unormowany w skali Uczelni, polegający na wprowadzaniu ofert na rynek, przyczyniłby się do rozwoju komercjalizacji wyników badań naukowych, pośrednio do ukierunkowania badań oraz do zwiększenia promocji Politechniki. Zakres proponowanych działań miałby dotyczyć: wyników uzyskiwanych w ramach projektów badawczych oraz badań statutowych, wyników badań własnych i prac kwalifikacyjnych (dyplomowych, doktorskich, habilitacyjnych), zgłoszeń patentowych. „Standardowa forma ofert technologicznych” jest określona przez wymagania europejskiej sieci Enterprise Europe Network. Dyrektor LCTT zaoferował pomoc w przygotowaniu ofert, we wprowadzaniu ich do sieci oraz pomoc w obsłudze związanej z tym korespondencji, a także w wydawaniu katalogów ofert. Przedmiotowe pismo zostało skierowane również do wiadomości Prorektora ds. Nauki PL.

Kwestię tę poruszał także w latach poprzednich. Np. w maju 2009 r. zgłosił postulat do Prorektora ds. Nauki PL aby – w związku z przygotowywaną (w ramach projektu NIMB) „Ofertą PL dla podmiotów gospodarczych” – zarówno oferty technologii jak

¹⁸ Wprowadzone uchwałą Senatu PL nr 46/2011.VIII z dnia 29.12.2011 r. - dodanie §§ 17a-17b odnoszących się do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

i usług badawczych opracowywać w formie standardów międzynarodowych w języku polskim i angielskim, wg wzoru sieci EEN. Zaoferował, iż LCTT wprowadzi takie oferty do międzynarodowej i krajowej sieci innowacji EEN oraz wyda katalog ofert na koszt projektu BISNEP.

Dyrektor LCTT wyjaśnił, iż nie otrzymał od władz Uczelni odpowiedzi na złożone propozycje.

(dowód: akta kontroli str. 151, 152, 508)

1.5. Na głównej stronie internetowej PL - w zakładce Uczelnia/badania naukowe/wdrożenia, patenty, licencje - nie zawarto żadnych informacji. Politechnika nie posiadała bazy danych pozwalającej na ustalenie, które ze zrealizowanych projektów badawczych i posiadanych patentów przewidziano do wdrożenia (komercjalizacji) i ile rozwiązań technologicznych opracowanych przez pracowników Uczelni znalazło praktyczne zastosowanie.

PL nie posiadała scentralizowanej bazy danych zawierającej informacje o liczbie i rodzaju posiadanych patentów, w tym przeznaczonych do komercjalizacji. W przypadku wydziałów, które publikowały uzyskane patenty na własnych stronach internetowych (np. Wydział Inżynierii Środowiska - WIŚ) zawarte tam dane dotyczyły tylko liczby zgłoszonych i uzyskanych patentów – bez aktualnej informacji o utrzymaniu ich w mocy. Według danych Biura Rzecznika Patentowego PL, spośród 39 zamieszczonych na stronie internetowej patentów uzyskanych przez WIŚ tylko siedem (wg stanu na 30.09.2012 r.) korzystało z ochrony (18%).

Rzecznik Patentowy PL wyjaśnił, iż obecnie tworzona jest elektroniczna baza patentów uzyskanych przez Uczelnię. W internetowej wersji tej bazy, która będzie udostępniona na stronie internetowej Politechniki, zostaną umieszczone dane dotyczące nr zgłoszenia wynalazku/wzoru użytkowego, daty zgłoszenia, nr uzyskanego patentu/wzoru użytkowego oraz ich stanu prawnego, a także tytułu oraz twórców w powiązaniu z jednostkami organizacyjnymi PL. Zamieszczony zostanie również link do strony Urzędu Patentowego RP, z której można będzie pobrać opis patentowy.

(dowód: akta kontroli str. 153-166)

1.6. Dane statystyczne dotyczące projektów zrealizowanych (zakończonych) w latach 2010-2012 (do 30.09.) przedstawiono poniżej:

Rodzaje projektów	Wyszczególnienie					
	2010		2011		2012 (do 30.09)	
	liczba	wartość	liczba	wartość	liczba	wartość
Projekty badawcze własne – badania podstawowe	5	1.100.390	9	2.505.180	6	1.363.240
Projekty badawcze własne – habilitacyjne	4	794.400	0	0	2	328.240
Projekty badawcze własne – promotorskie	9	457.169	11	560.820	5	363.390
Projekty rozwojowe ¹⁹	1	702.900	1	1.450.000	2	1.567.300
Projekty celowe ²⁰	-	-	2	3.000.000	-	-
Projekty zamawiane przez MNiSW	4	2.828.487,80	-	-	-	-
Przedsięwzięcia ustanawiane przez Ministra ²¹	1	505.000	-	-	-	-

(dowód: akta kontroli str. 272-276, 282-285, 290-293, 297-299, 385-386)

Ustalenia prowadzonej równolegle w PL kontroli nr P/12/148 „Wykorzystanie środków publicznych na finansowanie działalności naukowo-badawczej szkół

¹⁹ Mające na celu wykonanie zadania badawczego stanowiącego podstawę do zastosowań praktycznych. W okresie objętym kontrolą realizowano łącznie osiem takich projektów, z czego cztery zostały zakończone. Ich przedmiotem było: „urządzenie do ozonowania powietrza, wody i gleby zasilanego energią słoneczną”, „system wodorowego wspomaganie spalania w silnikach samochodowych”, „wytwarzanie sorbentu zeolitowego na bazie popiołów lotnych i jego zastosowanie w inżynierii i ochronie środowiska” „opracowanie nowej technologii walcowania kul stalowych ze złomowanych szyn kolejowych”.

²⁰ Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ustalonym zakresie, na określonych warunkach, prowadzone przez przedsiębiorcę lub inny podmiot posiadający zdolność do bezpośredniego zastosowania wyników projektu w praktyce. W okresie objętym kontrolą realizowano dwa takie projekty.

²¹ Projekt dotyczył „światłowodowego systemu monitorującego – diagnostycznego procesu spalania w warunkach przemysłowych paliwa gazowego, mazutu i pyłu węglowego” i stanowił wstęp do ewentualnej realizacji badań wdrożeniowych.

wyższych w województwie lubelskim” wykazały, że w latach 2009-2010 złożono sześć wniosków o przyznanie środków na realizację projektów rozwojowych i tylko jeden wniosek (w 2009 r.) na realizację projektu celowego. W efekcie uzyskano dotacje na finansowanie realizacji dwóch projektów celowego i rozwojowego. Łącznie w okresie objętym kontrolą realizowano osiem projektów rozwojowych i dwa celowe.

Spośród projektów zakończonych w latach 2010-2012 (cztery rozwojowe i dwa celowe) wdrożony został jeden projekt celowy, którego przedmiotem była „naczepa specjalistyczna niskopodłogowa do transportu maszyn, urządzeń i elementów konstrukcji wielkogabarytowych”. Informacja ta zawarta została w pkt 1.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W przypadku drugiego projektu celowego, obejmującego „wielopaliwowy system zasilania silnika ASZ-62IR”, termin zastosowania wyników badań przemysłowych wydłużony został²² do 31.12.2012 r.

Według danych poszczególnych wydziałów PL - na 30.09.2012 r. - nie wdrożono wyników czterech projektów rozwojowych zakończonych w okresie objętym kontrolą.

(dowód: akta kontroli str. 272-276, 282-285, 290-293, 297-299)

W ocenie Dziekanów czterech wydziałów PL (Mechanicznego, Elektrotechniki i Informatyki, Inżynierii Środowiska oraz Budownictwa i Architektury) zdecydowana większość projektów (w tym także własnych) zrealizowanych w ramach tych jednostek w latach 2010-2012 (do 30.09.) jest przydatna do wdrożenia/komercjalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 272-276, 282-285, 290-293, 297-299)

Według wyjaśnienia Dyrektora LCTT:

- opinie te są bardzo optymistyczne i jest w nich tylko trochę prawdy. Sprzedać można prototyp i czasami dokumentację techniczną, choć w tym drugim przypadku przedsiębiorca będzie miał wątpliwości co do skuteczności rozwiązania. Powszechnie wiadomo, że droga od „pomysłu do przemysłu” jest trudna i kosztowna. Większość prac może być dopiero punktem wyjścia do tego. Z tego powodu konieczne jest sporządzanie ich wykazów i analiza ich przydatności do komercjalizacji, podjęcia prac rozwojowych dla wdrożenia. To wszystko składa się na politykę komercjalizacyjną Uczelni i związaną z nią strategią. Takie elementy nie występują w PL, ponieważ MNiSW też ich nie wymagało.

- o trafności opinii Dziekanów świadczą opracowane w PL oferty dla biznesu. Nie mają one konkretnej postaci. Oferty te są propozycją B+R, a nie produktem do wdrożenia.

Dyrektor Centrum stwierdził, iż nie jest mu znany systematycznie funkcjonujący wykaz wyników (ofert) wynikający z wykonanych badań. Na takiej podstawie łatwo byłoby sporządzić oferty przez fachowców, o co w latach 2009-2011 bezskutecznie prosił Rektora i Dziekanów. Pojęcie audytu technologicznego dla wskazanych i innych potrzeb raczej nie jest znane w PL. Wielokrotnie prosił o taki audyt w laboratoriach dydaktycznych, lecz bez efektu.

W ocenie Dyrektora LCTT niewiele wyników nadaje się do komercjalizacji. Jeżeli są przydatne dla praktyki, to pracownicy w różny sposób takie działania podejmują np. w postaci projektów celowych lub bezpośrednio współpracując z firmami. Brak tradycji, pewnej presji kierownictwa Uczelni w tym zakresie sprawia, że część pracowników prywatnie „sprzedaje” swoją wiedzę. Przypadki takie należą do bardzo rzadkich, ponieważ bardziej opłacają się „publikacje i prywatna uczelnia”.

(dowód: akta kontroli str. 508-509)

²² Na mocy aneksu nr 1/2011 z dnia 06.10.2011 r. do umowy o realizację projektu celowego nr 04305/C.ZR6-6/2009 z dnia 23.03.2009 r.

1.7. Dane w zakresie zgłoszeń patentowych, uzyskanych patentów, a także ich zastosowania w gospodarce przedstawiono poniżej:

wyszczególnienie	2010	2011	2012 (do 30.09.)	razem
Zgłoszenia wynalazków w Urzędzie Patentowym RP (UPRP)	33	93	56	182
Patenty udzielone przez UPRP	14	28	16	58
Umowy zawarte pomiędzy PL a podmiotami gospodarczymi o wspólności prawa do uzyskania patentu oraz o wspólności prawa z patentu	7	10	4	21
Zgłoszenie wynalazku za granicą	-	5	6	11
Patenty udzielone za granicą	-	-	1	1
Uzyskane patenty, które zostały skomercjalizowane (wdrożone do gospodarki)*	3	-	-	3
Udokumentowane wdrożenia (wykorzystanie wyników badań naukowych i prac rozwojowych poza PL)*	-	1	-	1

*dane zadeklarowane przez jednostki organizacyjne PL

(dowód: akta kontroli str. 216-218, 226-265)

W latach 2010-2012 (do 30.09.) uzyskano 58 patentów, z których - według stanu na koniec września 2012 r. – z ochrony patentowej korzystało 21²³, a w przypadku 37²⁴ minął już pierwszy (trzyletni) okres i nie uiszczono opłat przedłużających ochronę. Ponadto cztery wynalazki korzystały z ochrony patentowej uzyskanej przed 2010 rokiem.

W 2010 r. UPRP wydał decyzje, na mocy których uzyskano patenty na trzy wynalazki²⁵ wdrożone do gospodarki w 2004 r.²⁶

(dowód: akta kontroli str. 216-223, 240-247)

Analiza źródeł finansowania prac badawczych, w wyniku których dokonano zgłoszeń patentowych oraz uzyskano patenty w latach 2010-2012 (I półrocze) wykazała, że większość z nich z nich, tj. ok. 59% była efektem realizacji badań sfinansowanych ze środków dotacji statutowej, a pozostałe 41 % to efekty badań finansowanych ze środków na indywidualne projekty badawcze.

(dowód: akta kontroli str. 981-1008, 1011, 1014-1016, 1020-1025, 1027-1033, 1035-1036)

Według danych PL²⁷, w latach 2010-2012 wystąpił jeden przypadek udokumentowanego wykorzystania wyników badań naukowych poza Uczelnią. W wyniku realizacji projektu celowego²⁸ w Wielton S.A. w Wieluniu została zastosowana w praktyce „naczepa specjalistyczna niskopodłogowa do transportu maszyn, urządzeń i elementów konstrukcji wielkogabarytowych”. Przychody PL z tego tytułu wyniosły odpowiednio: 854.000 zł w 2010 r. oraz 246.000 zł w 2011 r.²⁹ W okresie objętym kontrolą nie dokonywano sprzedaży licencji.

(dowód: akta kontroli str. 218, 300-323)

1.8. W latach 2008-2012³⁰ do bazy danych EEN konsultanci projektu BISNEP zgłosili łącznie 86 ofert technologicznych, w tym sześć rozwiązań stanowiło własność PL, a pozostałe 80 przedsiębiorców należący do tej sieci. Z sześciu zgłoszeń Uczelni, odnośnie dwóch wpłynęły od zagranicznych partnerów sieci EEN wstępne informacje o firmach zainteresowanych wdrożeniem oferowanych przez Politechnikę technologii.

(dowód: akta kontroli str. 324, 326)

²³ Trzy uzyskane w 2010 r., 10 z 2011 r. oraz 8 z 2012 r.

²⁴ Tj. 11 uzyskanych w 2010 r., 18 uzyskanych 2011 r. oraz 8 z 2012 r.

²⁵ Były to: prasa zwłaszcza do obustronnego kucia lbów wkrętów szynowych, sposób otrzymywania wyrobów kształtowych, zwłaszcza śrubowych, walcarka i narzędzie do wytwarzania wyrobów kształtowych, zwłaszcza śrubowych.

²⁶ W Gómiczej Fabryce Narzędzi Sp. z o.o. w Radzynie Podlaskim.

²⁷ Dane zadeklarowane w trakcie kontroli przez wydziały, katedry, instytuty.

²⁸ Na podstawie umowy trójstronnej nr PC 4504/C.ZR6-6/2010 z dnia 16.02.2010 r. zawartej pomiędzy MNiSW (a następnie NCBiR) a Wielton S.A. w Wieluniu oraz Politechniką Lubelską.

²⁹ Kwoty te stanowiły łączną wartość netto zrealizowanych w ramach projektu umów. Podatek VAT od jaki został odprowadzony z tego tytułu wyniósł odpowiednio: 154.000 zł za 2010 r. oraz 46.000 zł za 2011 r.

³⁰ Okres funkcjonowania sieci EEN w PL.

1) W lutym 2010 r. wpłynęła informacja o zainteresowaniu hiszpańskiej firmy środkiem odladzającym, którego współtwórcą był pracownik PL doktor Lech Hys³¹. O zainteresowaniu technologią zostali poinformowani L. Hys oraz Rektor PL. Jednocześnie, ze względu na zbliżający się termin wygaśnięcia ochrony patentowej wynalazku Dyrektor LCTT poinformował na piśmie Rektora Uczelni o konieczności przedłużenia ochrony, tj. wniesienia opłaty za kolejny okres. Opłata w wysokości 200 zł³² nie została jednak uiszczona i decyzją Urzędu Patentowego RP z dn. 22.03.2010 r. prawo wyłączne na rozwiązanie chronione patentem zostało wygaszone (na podstawie art. 90 ust. 3 ustawy Prawo własności przemysłowej³³). Skutkiem tego technologia, jako niechroniona, mogła być wykorzystana przez zainteresowanego przedsiębiorcę bez wniesienia opłaty licencyjnej na rzecz PL. Rektor PL wyjaśnił, iż z informacji uzyskanych od ówczesnego przełożonego doktora Lecha Hysa, którym był kierownik Katedry profesor Marek Opielak (Rektor PL w kadencji 2008-2012), jednostka ta nie dysponowała środkami na przedłużenie ochrony wynalazku w Urzędzie Patentowym RP.

(dowód: akta kontroli str. 324, 327-331, 333)

2) W czerwcu 2012 r. współtwórca wynalazku - prof. dr hab. Lucjan Pawłowski³⁴ został poinformowany przez konsultanta projektu BISNEP o zainteresowaniu ze strony dwóch firm zagranicznych (z Hiszpanii i z Turcji) podjęciem współpracy przy wdrożeniu wynalazku pn. „*method for utilisation of sewage sludge integrated with energy recovery*” zgłoszonego w dniu 29.12.2008 r. pod nr EP08173045.9 do Europejskiego Urzędu Patentowego (EPO). Twórca otrzymał z sieci EEN zapytania z danymi kontaktowymi zainteresowanych podmiotów oraz prośbą o doprecyzowanie informacji o technologii.

Dyrektor LCTT wyjaśnił, iż pracownicy projektu BISNEP nie otrzymali informacji zwrotnej o dalszych działaniach podjętych w powyższym zakresie.

Według wyjaśnienia prof. dr hab. L. Pawłowskiego: obie firmy zainteresowane są wdrożeniem, z tym że chciałyby uzyskać pieniądze na pierwsze wdrożenia w ramach programów UE. Równolegle prowadzą w oparciu o podane parametry ocenę własnych rynków. Po jej zakończeniu wyrażają zainteresowanie podpisaniem umowy licencyjnej.

(dowód: akta kontroli str. 325, 334-337, 347)

Ustalony w przedmiotowej sprawie stan faktyczny wskazuje, iż opisany wynalazek nie uzyskał patentu Europejskiego Urzędu Patentowego (EPO), gdyż nie została wniesiona przez PL opłata w wysokości 1.405 euro za przeprowadzenie badań wynalazku³⁵. W związku z tym w styczniu 2011 r. EPO przerwał procedurę udzielania patentu.

Prof. dr hab. Lucjan Pawłowski wyjaśnił, iż nie występował do władz Uczelni z prośbą o uiszczenie ww. opłaty, w związku z poprzednimi negatywnymi doświadczeniami dotyczącymi starania się o takie środki w ramach PL.

(dowód: akta kontroli str. 338-343, 349)

Według wyjaśnienia konsultanta projektu BISNEP Pawła Chrapowickiego, jest to niestety częsta sytuacja, w której uczelnia (nie tylko PL) występuje o ochronę, otrzymuje potwierdzenia zgłoszenia patentowego, (co wiąże się z uzyskaniem punktów za działalność naukową), a następnie, nie chcąc ponosić znacznych kosztów prowadzenia procedur przyznania patentu przez urząd patentowy, nie wnosi opłat.

(dowód: akta kontroli str. 338)

³¹ Aktualnie pracownik Instytutu Transportu, Silników Spalinowych i Ekologii Wydziału Mechanicznego PL.

³² Opłata z tytułu przedłużenia na 7 rok ochrony przedmiotowego wynalazku - utrzymanie w mocy patentu Nr 198266.

³³ Ustawa z dnia 30.06.2000 r. - Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.

³⁴ Instytut Inżynierii Ochrony Środowiska Wydziału Inżynierii Środowiska PL.

³⁵ W związku z wezwaniem EPO z dnia 22.02.2010 r.

Opisywany wynalazek był również zgłoszony przez PL w dniu 13.06.2008 r. do Urzędu Patentowego RP. W dniu 18.01.2012 r. Urząd ten wydał decyzję o odmowie udzielenia patentu. W uzasadnieniu UPRP stwierdził m.in., że wynalazek „nie może być opatentowany, ponieważ wynika ze znanego stanu techniki (art. 24 i art. 26 ustawy Prawo własności przemysłowej)”.

(dowód: akta kontroli str. 344-345)

1.9. Odnosząc się do dotychczasowych efektów działalności Uczelni w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych Rektor PL stwierdził, że zgadza się z opinią, iż Politechnika nie wykazuje w sposób zadowalający aktywności w zakresie wdrażania do realizacji rozwiązań chronionych i zgłaszanych do ochrony. Jednocześnie podkreślił, iż ze swojej działalności – jako naukowca związanego z realizacją prac dla energetyki – wie, że praktyka jest w tym zakresie bardzo trudna i nie da się ująć w proste schematy i procedury. Wymierna wartość prac realizowanych przez PL dla przemysłu wzrosła od wartości ok. 800 tys. zł do prawie 2 mln zł (lata 2008-2012) i jest to faktycznie miara aktywności Uczelni w tym zakresie³⁶, a z drugiej strony zapotrzebowania ze strony zakładów przemysłowych i ich możliwości płatniczych. Inny aspekt tego problemu to konieczność poprzedzenia rzeczywistego wdrożenia nowej technologii lub wynalazku wieloletnimi kontaktami twórców z jednostkami przemysłu. Rektor PL stwierdził, iż nie widzi szans na założenie przez Politechnikę swego „sklepu” z wynalazkami. Każde wdrożenie musi wiązać się z pracochłonnym i długotrwałym procesem przygotowania i promocji oraz innymi zabiegami.

(dowód: akta kontroli str. 501-502)

Zdaniem Dyrektora LCTT kłopoty z komercjalizacją to nie tylko problem PL, lecz ogólnopolski, związany z brakiem jasnego rozwiązania systemowego i prawnego, zależny od wielu poziomów administracji (zaczynając od Ministerstwa kończąc na pracownikach uczelni). Jego zdaniem „zabrakło wyobraźni i organizacji na wszystkich szczeblach”. Podejmowane działania (jeżeli istnieją) mają charakter przypadkowy tak jak zapis ustawowy o komercjalizacji. Zorganizowanie LCTT i określenie jego zadań było pierwszym etapem, a kolejnym zgromadzenie personelu i jego finansowanie. Większość inicjatyw w tym zakresie została zablokowana lub zniszczona. Konieczna była aktywność Rektora PL, np. w postaci stosownych zarządzeń dotyczących wprowadzenia ewidencji prac na Wydziałach, analizy ich przydatności do komercjalizacji, przygotowania ofert, zorganizowania zespołu do wyceny, przygotowania wzorów umów. Dziekani powinni nałożyć obowiązek opracowania ofert, przekazywania ich do LCTT itd. Taka struktura organizacyjna nie wymagała kosztów.

Dyrektor LCTT dodał, iż w konkursach organizowanych na poziomie Ministerstwa finansowanie badań nie zależy od wykorzystania na wdrożenia środków wcześniej przyznanych, a w składanych sprawozdaniach nie ma np. obowiązku wykazywania ofert złożonych dla biznesu. Z kolei Departament Innowacyjności Urzędu Marszałkowskiego nie prosi Uczelni o oferty dla biznesu. Tworzone są Parki Naukowo-Technologiczne zawieszane w próżni. Wszystko to wiąże się z organizacją pewnych mechanizmów i poważnym traktowaniem problemu.

(dowód: akta kontroli str. 507-508)

W piśmie skierowanym do Rektora PL - w październiku 2008 r. - Dyrektor Centrum stwierdził, iż podstawowymi barierami w zakresie komercjalizacji są: brak polityki patentowej na Uczelni, ostracyzm (a także zazdrość) środowiska naukowego wobec „uczonych-praktyków” oraz pracowników zakładających firmy, brak realnych rozwiązań przydatnych dla gospodarki, przyzwolenie społeczne na „szarą strefę”

³⁶ Podane w wyjaśnieniu wartości dotyczą sprzedaży usług badawczych zrealizowanych na zamówienie na zamówienie przedsiębiorców.

w działalności naukowej, indywidualna działalność gospodarcza pracowników uczelni na rzecz przedsiębiorców z pominięciem formalnym i finansowym, brak laboratoriów specjalistycznych dla gospodarki (w tym łatwy dostęp do nich w „szarej strefie”).

W wyjaśnieniach złożonych w trakcie niniejszej kontroli Dyrektor LCTT potwierdził aktualność ww. barier.

(dowód: akta kontroli str. 350-352, 508)

1.10. Stosownie do postanowień art. 86c P.s.w. – obowiązującego od 1 października 2011 r.³⁷ - senat uczelni uchwała regulamin zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, a także zasady komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, który powinien określać: 1) prawa i obowiązki uczelni, pracowników oraz studentów i doktorantów w zakresie ochrony i korzystania z praw autorskich i praw pokrewnych oraz praw własności przemysłowej; 2) zasady wynagradzania twórców; 3) zasady i procedury komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych; 4) zasady korzystania z majątku uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych. Przedmiotowe kompetencje Senatu zostały z dniem 01.01.2012 r. wprowadzone do Statutu PL (§ 17c). Według stanu na dzień zakończenia niniejszej kontroli Senat Uczelni nie uchwalił przedmiotowych regulaminów.

(dowód: akta kontroli str. 136)

Regulaminy ochrony i korzystania z własności intelektualnej w PL, ustalone zarządzeniami Rektora PL (z dnia 28.05.2010 r.³⁸ oraz z dnia 16.03.2011 r.³⁹) określały: wyniki prac intelektualnych (§ 2), w tym powstałe w ramach stosunku pracy (§ 3), prawa i obowiązki twórcy będącego pracownikiem PL oraz zasady zawierania przez Uczelnię umów dotyczących wyników prac intelektualnych (§ 4), zasady korzystania z praw majątkowych do wyników prac intelektualnych (§ 5), klauzulę poufności (§ 6), podział uzyskanych korzyści majątkowych (w § 7 Regulaminu z 28.05.2010 r.) oraz zasady związane z wynagrodzeniem twórcy (w § 7 Regulaminu z 16.03.2011 r.).

Regulaminy te nie określały – wymienionych w art. 86c pkt 3 i pkt 4 P.s.w. – zasad i procedury komercjalizacji, a także zasad korzystania z majątku Uczelni wykorzystywanego do komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług naukowo-badawczych.

(dowód: akta kontroli str. 356-370)

Rektor PL wyjaśnił, iż w pracach nad Regulaminem wykorzystano zapisy ustawy o Prawie autorskim i prawach pokrewnych⁴⁰, ustawy Prawo własności przemysłowej, a także doświadczenia organizacyjne innych uczelni technicznych – Politechniki Wrocławskiej i AGH. Roczna praktyka wynikająca z wykorzystania Regulaminu wskazywała na konieczność uszczegółowienia zapisów i wprowadzenia wzorów dokumentów wspomagających realizację zawartych w nim treści.

(dowód: akta kontroli str. 372-374)

Według wyjaśnienia Dyrektora LCTT do wad Regulaminu zaliczyć należy brak uregulowań dotyczących kwestii wyceny dorobku naukowego pracowników PL, ustalenia schematu postępowania, a także wskazania wyspecjalizowanej jednostki do realizacji tych celów. Zdaniem Dyrektora LCTT jego mankamentem jest również rozdrobnienie realizacji zadań na poszczególne wydziały PL.

³⁷ Zgodnie z art. 38 pkt 1 ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 84, poz. 455).

³⁸Nr 28/2010 z dnia 28.05.2010 r.

³⁹ Zarządzeniem Rektora nr 13/2011 z dnia 16.03.2011 r.

⁴⁰ Ustawa z dnia 04.02.1994 r. Dz. U. z 1994 r., Nr 24, poz. 83 ze zm.

Dyrektor LCTT (m.in. pisemnie w październiku 2008 r.) wystąpił do Rektora PL i przedstawił opracowany dla Uczelni model komercjalizacji badań naukowych. Nie uzyskał w tym zakresie odpowiedzi ze strony władz Uczelni. Kwestie te poruszał również wielokrotnie w trakcie rozmów z Rektorem i Prorektorem ds. Nauki.

(dowód: akta kontroli str. 350-355)

Rektor PL wyjaśnił, iż wycena dóbr intelektualnych o takim charakterze jak technologie lub konstrukcje, w warunkach gospodarki rynkowej, jest bardzo trudna, gdyż zależy od popytu i podaży na te rozwiązania. Komisja opracowująca Regulamin przyjęła założenie, że warunki zbycia i nabycia praw do wartości intelektualnych będą każdorazowo negocjowane, co jest normalnym działaniem w warunkach rynkowych i nie wymaga zapisu w Regulaminie. Negocjacje takie powinni przeprowadzać bezpośrednio zainteresowani autorzy oraz przedstawiciel władz statutowych jednostki, w której ta własność powstała, przy współpracy ze służbami prawnymi Politechniki.

Rektor PL nie odniósł się do kwestii braku procedur komercjalizacji dorobku intelektualnego pracowników PL.

(dowód: akta kontroli str. 499, 501-502)

1.11. Zadania w zakresie pomocy w patentowaniu wynalazków autorstwa pracowników Uczelni realizowało Biuro Rzecznika Patentowego PL. Według Regulaminu organizacyjnego Politechniki do zadań Biura należały m.in.: ochrona własności przemysłowej i intelektualnej Uczelni, opracowywanie dokumentacji zgłoszeniowej wynalazków i wzorów użytkowych do Urzędu Patentowego RP, prowadzenie postępowania zgłoszeniowego i ochronnego przed UPRP, udzielanie porad z zakresu wynalazczości i ochrony własności intelektualnej studentom i pracownikom Uczelni, prowadzenie informacji patentowej dla pracowników, studentów i osób zainteresowanych, obrót towarowy majątkiem niematerialnym Uczelni w ramach umów licencyjnych, negocjacje umów licencyjnych i rozliczanie licencji, wdrożenia rozwiązań chronionych i zgłoszonych do ochrony.

Rzecznik Patentowy PL Tomasz Milczek wyjaśnił, iż w latach 2010-2012 (I półrocze), nie zgłoszono do niego żadnej deklaracji zawarcia umowy licencyjnej, ani wdrożenia rozwiązań objętych ochroną patentową lub zgłoszonych do ochrony. Zdaniem Rzecznika działania związane z wdrożeniami wyników prac naukowo-badawczych, w tym również tych, które korzystają z ochrony patentowej, należą do zadań LCTT oraz CliZT. Wymienione zadania Rzecznika Patentowego zakładają ścisłą współpracę z twórcą projektu wynalazczego, deklarującego chęć jego wdrożenia. W takich sytuacjach zadania Rzecznika obejmują określenie stanu prawnego wynalazku, kosztów związanych z jego ochroną, a także opracowanie umowy licencyjnej, cesji praw.

(dowód: akta kontroli str. 376, 380)

1.12. Zarządzeniem Rektora PL nr 57/2007 z dnia 15.11.2007 r. utworzony został w Politechnice Inkubator Przedsiębiorczości, do którego zadań należało wspieranie przedsiębiorczości studentów, doktorantów, absolwentów oraz młodej kadry naukowej Uczelni. W okresie objętym kontrolą działania Inkubatora były skupione na realizacji różnorodnych projektów współfinansowanych ze środków strukturalnych. Jednym z nich był projekt „Inkubator przedsiębiorczości etapem na drodze do samozatrudnienia”, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia). Celem projektu było udzielenie wsparcia doradczego osobom zainteresowanym podjęciem działalności gospodarczej. Miało ono formę indywidualnych spotkań z ekspertami oraz finansowania szkoleń związanych z tą problematyką.

Według informacji zawartych na stronie internetowej⁴¹ w ramach Inkubatora działa 14 firm, które za jego pośrednictwem pozyskują i realizują zlecenia na usługi związane z przedmiotem ich działania, tj. m.in. informatyczne, elektryczne i elektroenergetyczne, wzornictwa przemysłowego, architektury krajobrazu, budownictwa.

Dyrektor Inkubatora Przedsiębiorczości Paweł Węgierek wyjaśnił, iż Inkubator nie oferował żadnych udogodnień naukowcom zainteresowanym wdrożeniem wyników swoich badań, ani nie prowadził doradztwa z tego zakresu. Jego zdaniem regulacje wewnętrzne odnoszące się do podstaw i zasad funkcjonowania Inkubatora nie obejmowały kwestii udzielania tego typu pomocy ewentualnym zainteresowanym.

W okresie objętym kontrolą nie utworzono z udziałem pracowników lub absolwentów Uczelni firm typu spin-out lub spin-off.

(dowód: akta kontroli str. 382, 390-394, 396-397)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) niepodjęcie, od czasu formalnego utworzenia LCTT w styczniu 2007 r., działań na rzecz zorganizowania tej jednostki w sposób wynikający z uregulowań wewnętrznych. Powołano jedynie Radę Nadzorującą LCTT (na kolejne kadencje) oraz – od 01.06.2008 r., tj. blisko 1,5 roku po utworzeniu – Dyrektora LCTT w osobie Kierownika Katedry Automatyzacji Wydziału Mechanicznego PL; Do czasu kontroli NIK nie zatrudniono w tej komórce pracowników i nie zapewniono realizacji przez nią celów, dla których została powołana, w tym określonych w art. 86 ust. 4 P.s.w.;
- 2) bezpodstawne wykazywanie w efektach działalności LCTT zadań realizowanych przez pracowników Katedry Automatyzacji w ramach projektu BISNEP;
- 3) nieutworzenie ogólnouczelnianego systemu:
 - pomocy pracownikom zainteresowanych komercjalizacją wyników badań, mimo formalnego utworzenia LCTT, CliZT, Inkubatora Przedsiębiorczości oraz zatrudnienia Rzecznika Patentowego;
 - upowszechniania wyników działalności badawczej PL, w tym: publikowania na stronie internetowej Uczelni informacji o projektach/wynikach badań przewidzianych do komercjalizacji oraz stworzenia scentralizowanej i ogólnodostępnej bazy danych o posiadanych patentach na wynalazki kwalifikujące się do wdrożenia w gospodarce,
- 4) nieuiszczenie:
 - opłaty patentowej w wysokości 200 zł w celu przedłużenia okresu ochrony wynalazku autorstwa pracownika PL (środek odladzający), mimo posiadanej wiedzy o zainteresowaniu zakupem tego patentu przez firmę hiszpańską;
 - opłaty (1.405 euro) za przeprowadzenie postępowania przez EPO, w celu objęcia ochroną międzynarodową wynalazku (autorstwa pracowników PL); wynalazek ten znalazł się w czerwcu 2012 r. w kręgu zainteresowania dwóch firm zagranicznych;
- 5) nieuchwalenie przez Senat PL regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, a także

⁴¹ <http://www.inkubator.pollub.pl/nasze-firmy.html>

zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych, mimo istniejącego od 01.10.2011 r. ustawowego obowiązku wynikającego z art. 86c ustawy P.s.w.;

6) znikomy stopień wykorzystania wyników badań naukowych (w okresie objętym kontrolą miało miejsce jedno wdrożenie wyników projektu celowego).

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Współpraca Uczelni z otoczeniem (przedsiębiorcy, instytucje wspierające przedsiębiorców) na rzecz transferu technologii

Opis stanu faktycznego

2.1. Według danych Biura Rozwoju i Kooperacji PL zawarte przez PL umowy/porozumienia o współpracy z przedsiębiorcami i instytucjami wspierającymi przedsiębiorców dotyczyły przede wszystkim kształcenia kadr. I tak, w latach 2009-2011 PL nawiązała współpracę w tym celu z czternastoma podmiotami gospodarczymi⁴² oraz podpisała list intencyjny z Zespołem Szkół Energetycznych i Uniwersytetem Medycznym w sprawie współpracy przy „*uruchomieniu kształcenia uczniów w zawodzie technik elektroniki medycznej*”. Podpisany został także list intencyjny z Gminą Lublin dotyczący współpracy przy realizacji projektów finansowanych z funduszy strukturalnych, mających na celu wzmocnienie potencjału dydaktycznego Uczelni poprzez dostosowanie programów kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy.

Ponadto w latach 2009-2012 PL podpisała:

- porozumienie w sprawie utworzenia „Wschodniego Klastra Obróbki Metali” z Wojewódzkim Klubem Techniki i Racjonalizacji, Parkiem Naukowo-Technologicznym Województwa Lubelskiego S.A. oraz dziesięcioma przedsiębiorcami działającymi w tej branży;
- porozumienie o współpracy z Województwem Lubelskim, Miastem Lublin i Krajową Izbą Gospodarczą w celu „*integracji badań naukowych i dostosowania dla potrzeb zrównoważonego rozwoju regionalnego oraz ubiegania się o środki finansowe i stworzenie wspólnej oferty badawczo-rozwojowej*”, umowa o współpracy z Gminą Lublin oraz lubelskim uczelniami: UMCS, Uniwersytetem Przyrodniczym oraz KUL w zakresie wspierania działań m.in. dla rozwoju technologii ochrony środowiska;
- umowę konsorcjum z Instytutem Lotnictwa w Warszawie w sprawie realizacji projektu „Technologia inteligentnych wirników nośnych dla śmigłowców”;
- umowę o współpracy z PPH Krystian w Lublinie w zakresie pomocy naukowej w pracach badawczych prowadzonych w tym podmiocie;
- deklarację o współpracy gospodarczej z Miastem Lubartów w zakresie inicjowania nowych przedsięwzięć gospodarczych obejmujących wdrażanie rozwiązań innowacyjnych,
- porozumienie o współpracy z Lubelskim Komendantem Wojewódzkim Policji w celu współpracy w zakresie rozwoju badań naukowych mających wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny regionu i kraju oraz służących poprawie jakości życia mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 399-409)

⁴² LPEC sp. z o.o. w Lublinie, Lubelskim Związkiem Pracodawców, Poleksbud-Trade Sp. z o.o., Lubelskim Węgłem „Bogdanka” S.A., PH-U Helios, Euro-marketing Sp. z o.o., Energomet, Famiko-Bud, Lubelską Agencją Ochrony Środowiska S.A., PPMB Niemce S.A., MPWiK sp. z o.o. w Lublinie, Perla – Browary Lubelskie S.A., Kligenburg International Sp. z o.o. w Lublinie, Bartosz sp. jawna w Białymstoku, Ekobenz Sp. z o.o. w Lublinie.

2.2. W okresie objętym kontrolą PL współpracowała z przedsiębiorcami i organizacjami z nimi związanymi, przede wszystkim w związku z realizacją na ich rzecz usług naukowo-badawczych (opinii o innowacyjności, ekspertyz, analiz). Na podstawie 153 umów o łącznej wartości 5.093,7 tys. zł (brutto)⁴³, pracownicy PL wykonali prace, z tytułu których uzyskano przychody w kwocie 4.579,3 tys. zł⁴⁴ (w tym VAT).

Powiązania Uczelni z przedsiębiorcami i instytucjami zrzeszającymi przedsiębiorców miały miejsce m.in. w ramach Konwentu Uczelni, organu kolegijskiego PL, który pełnił funkcję opiniodawczo-doradczą Rektora. W skład Konwentu wchodził głównie przedstawiciele podmiotów gospodarczych oraz organizacji pracodawców. Do kompetencji Konwentu należało w szczególności: podejmowanie inicjatyw służących nawiązywaniu i pogłębianiu współpracy Politechniki Lubelskiej m.in. z podmiotami gospodarczymi, w tym również w zakresie badań naukowych.

(dowód: akta kontroli str. 410-426)

2.3. PL posiada 100 udziałów o wartości 50 tys. zł w Centrum Innowacji i Transferu Technologii Lubelskiego Parku Naukowo – Technologicznego Sp. z o.o.⁴⁵ (dalej „CITT LPNT Sp. z o.o.” lub „Spółka”), co stanowi 21,2% kapitału zakładowego Spółki. Przystąpienie Uczelni do CITT LPNT Sp. z o.o. nastąpiło w 2003 roku za zgodą Senatu PL⁴⁶. Celem Spółki było stworzenie stałej zinstytucjonalizowanej platformy współpracy między nauką a przemysłem, połączenie oraz wymiana naukowo-akademickiego i przemysłowego know-how poprzez informowanie, propagowanie, szkolenie oraz pomoc przy wdrażaniu zaawansowanych technologii i technik wytwarzania w przemyśle.

W okresie objętym kontrolą Politechnika posiadała w Radzie Nadzorczej Spółki swojego reprezentanta w osobie prof. dr hab. inż. Waldemara Wójcika.

(dowód: akta kontroli str. 427-432, 442)

Odnosząc się do kwestii korzyści jakie Uczelnia uzyskała w związku z posiadaniem udziałów w CITT LPNT Sp. z o.o., Rektor PL wyjaśnił, iż była to możliwość bieżącej współpracy z podmiotem realizującym szereg projektów ukierunkowanych na upowszechnianie w środowisku akademickim wiedzy na temat komercjalizacji i transferu technologii oraz zarządzania własnością intelektualną. Natomiast posiadanie w Radzie Nadzorczej Spółki reprezentanta PL, daje uprawnienia do czuwania nad prawidłowością procesów w niej zachodzących i kontroli nad jej majątkiem.

(dowód: akta kontroli str. 436-437)

W latach 2010-2012 za pośrednictwem CITT LNPT Sp. z o.o. nie dokonywano transferu do gospodarki wyników badań naukowych PL, gdyż – jak wyjaśnił Rektor Uczelni - Spółka nie stanowi dla Politechniki centrum transferu technologii w rozumieniu art. 86 Prawa o szkolnictwie wyższym. Dotychczas nie została zawarta umowa, która regulowałaby te kwestie.

(dowód: akta kontroli str. 437)

Władze PL nie posiadały wiedzy na temat opracowywanej przez CITT LPNT Sp. z o.o. oferty skierowanej na aktywizację uczelni wyższych jako pomysłodawców bezpośrednio wdrażających technologie do gospodarki.

Według wyjaśnienia Rektora PL nie były w tym zakresie przekazywane Spółce żadne materiały, ani nie był delegowany w tym celu żaden pracownik Uczelni.

⁴³ W tym: 9 umów z 2009 r. o wartości 1.394,2 tys. zł (których realizacja miała miejsce w 2010 r.), 42 umowy z 2010 r. na kwotę 1.377,5 tys. zł, 70 umów z 2011 r. o wartości 1.530,7 tys. zł oraz 32 umowy z I p. 2012 r. na kwotę 792 tys. zł.

⁴⁴ W tym w 2010 r. 2.057,5 tys. zł, w 2011 r. 1.408,8 tys. zł, a w I p. 2012 r. 1.118 tys. zł.

⁴⁵ Spółka ta została założona 26.05.2003 r. pod firmą „Lubelski Park Naukowo-Technologiczny” Sp. z o.o., a w 2009 r. została przekształcona w „Centrum Innowacji i Transferu Technologii Lubelski Park Naukowo-Technologiczny Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością”.

⁴⁶ W uchwale z dnia 24 kwietnia 2003 r.

Politechnika nie otrzymywała także od Spółki żadnych specjalnie przygotowanych ofert dotyczących aktywizacji Uczelni w procesach komercjalizacji technologii.

(dowód: akta kontroli str. 437)

Rektor Politechniki wyjaśnił także, iż Uczelnia nie jest instytucjonalnie zaangażowana w wydawanie (przez CITT LPNT Sp. z o.o.) kwartalnika naukowo-technicznego „Informatyka, Automatyka, Pomiary w Gospodarce i Ochronie Środowiska”. Udział pracowników PL w tej działalności jest przejawem ich prywatnej inicjatywy, popieranej przez władze Uczelni, gdyż aktywność tego rodzaju stanowi cenny wkład w popularyzację osiągnięć nauki lubelskiego środowiska akademickiego, w tym biorąc pod uwagę jego tematykę, przede wszystkim naszej Uczelni.

Ponadto – według Rektora PL - pracownicy Politechniki nie prowadzili szkoleń w CITT LPNT Sp. z o.o. jako jej reprezentanci. Naukowcy, którzy posiadali odpowiednie doświadczenia eksperckie w zakresie komercjalizacji wyników badań, ochrony własności intelektualnej i przemysłowej, zawierali indywidualne umowy cywilno-prawne ze Spółką, które nie wiązały się z działaniem tych osób bezpośrednio w imieniu Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 437-438)

LCTT nie współpracowało - w latach 2010-2012 z CITT LPNT Sp. z o.o., gdyż – jak wyjaśnił Dyrektor LCTT – nie było upoważnione przez Rektora PL do formalnej współpracy (np. zawierania umów dla wspólnych inicjatyw). Dyrektor LCTT podkreślił, iż Centrum informowało o własnych inicjatywach (drogą elektroniczną lub przez wywieszenie plakatów) wszystkie organizacje zainteresowane problematyką: innowacyjności, transferu wyników badań, ochrony własności intelektualnej itp. Na listach obecności, ze zorganizowanych w latach 2010-2011 seminariów i konferencji, nie odnotowano obecności przedstawicieli CITT LPNT Sp. z o.o. Nie było również żadnej inicjatywy ze strony Spółki, na którą by zaproszono LCTT.

(dowód: akta kontroli str. 452)

Prezes CITT LPNT Sp. z o.o. Grzegorz Woźniak potwierdził brak współpracy z LCTT. Jednocześnie poinformował, iż Spółka stanowi dla Politechniki centrum transferu technologii w rozumieniu art. 86 Prawa o szkolnictwie wyższym.

(dowód: akta kontroli str. 456-457)

Według informacji Prezesa CITT LPNT Sp. z o.o.: Spółka nie korzystała z „bezpośredniej” pomocy Katedry Termodynamiki Mechaniki Płynów i Napędów Lotniczych WM PL i Instytutu Technologicznych Systemów Informacyjnych WM PL w ocenie pomysłów pod względem technologicznym. Współpraca polegała na „poszukiwaniu” pracowników naukowych PL – ekspertów w dziedzinie, w której Spółka potrzebowała opinii, ekspertyz lub analiz. Osoby te następnie wykonywały stosowane prace już bezpośrednio na rzecz Spółki, firmując je własnymi nazwiskami i posiadany doświadczeniem naukowo-badawczym.

Prezes Spółki nie potwierdził wykonywania przez ww. Instytut opinii o innowacyjności na zlecenie CITT LPNT Sp. z o.o.

(dowód: akta kontroli str. 457-458)

Kierownik Katedry Termodynamiki, Mechaniki Płynów i Napędów Lotniczych WM oraz Dyrektor Instytutu Technologicznych Systemów Informacyjnych (ITSI) WM wyjaśnili, że jednostki te nie wykonywały opinii, ekspertyz ani analiz, ponieważ Spółka zwracając się o pomoc w tym zakresie nie wymagała, aby były to opinie w rozumieniu przepisów ustawy o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej. W związku z tym współpraca polegała jedynie na poszukiwaniu pracowników naukowych Politechniki – ekspertów w danej dziedzinie. Osoby te następnie wykonywały stosowne prace już bezpośrednio na rzecz Spółki, firmując je własnymi nazwiskami i posiadany doświadczeniem naukowo-badawczym.

(dowód: akta kontroli str. 461-463, 473-478)

Prezes Spółki poinformował, iż pracownicy PL prowadzący szkolenia z zakresu komercjalizacji wyników badań, ochrony własności intelektualnej i przemysłowej nie reprezentowali PL, lecz byli zatrudniani w tym celu na podstawie umów cywilnych i występowali jako osoby fizyczne.

(dowód: akta kontroli str. 459)

W dniu 20.06.2009 r. pomiędzy Dyrektorem ITSI WM a CITT LPNT Sp. z o.o. zawarte zostało porozumienie o współpracy w celu realizacji projektu „Klaster Innowacji i Transferu Technologii ITC szansą na podniesienie konkurencyjności Polski Wschodniej”. Dyrektor ITSI nie posiadał stosowanego upoważnienia Rektora Uczelni do zawarcia przedmiotowego porozumienia. Powołane w wyjaśnieniu Dyrektora ITSI WM PL przepisy § 56 ust. 1 i 2 pkt 3 statutu PL stanowiły podstawę do organizacji działalności naukowej i badawczo-rozwojowej prowadzonego Instytutu, a nie reprezentowania Politechniki na zewnątrz, w tym zawierania porozumień, listów intencyjnych itp.

(dowód: akta kontroli str. 461, 465-469)

2.4. Od połowy 2009 r. Politechnika wynajmowała⁴⁷ pomieszczenia na terenie Lubelskiego Parku Naukowo-Technologicznego Spółka Akcyjna⁴⁸ (o łącznej powierzchni 160 m²) dla Katedry Termodynamiki, Mechaniki Płynów i Napędów Lotniczych Wydziału Mechanicznego oraz Katedry Energetyki i Elektrochemii Wydziału Elektrotechniki i Informatyki. Wydatki z tego tytułu wyniosły: 130.211,05 zł za 2010 r., 126.038,10 zł za 2011 r. oraz 50.786,76 zł za I półrocze 2012 r.

Według wyjaśnienia Rektora PL wynajęcia przedmiotowej powierzchni laboratoryjnej nie rozpatrywano w kategoriach korzyści lub strat dla Uczelni. Było to najlepsze w ówczesnych okolicznościach rozwiązanie, do którego zmusiła PL sytuacja lokalowa, a dokładnie brak wystarczających pomieszczeń, w których mogłyby się znajdować laboratoria wymienionych jednostek. Jest to jednak sytuacja tymczasowa, gdyż po zakończeniu realizacji inwestycji pn. „Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii” laboratoria zostaną przeniesione do nowego budynku.

(dowód: akta kontroli str. 479-498)

W dniu 29.10.2009 r. Rektor PL podpisał z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości umowę dotyczącą dofinansowania budowy Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii PL, w ramach środków Unii Europejskiej (EFRR) Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013. W budowanym obiekcie, którego oddanie planowane jest do 30.06.2013 r., znajdować się będą wysoko wyspecjalizowane laboratoria i pracownie dydaktyczno-badawcze.

(dowód: akta kontroli str. 129, 473)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) nieustalenie zasad i nieprowadzenie współpracy w zakresie komercjalizacji wyników badań z CITT LPN-T sp. z o.o., mimo zaangażowania w jej kapitał zakładowy środków publicznych w kwocie 50 tys. zł.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność w badanym obszarze.

⁴⁷ Na podstawie umowy najmu zawartej w dniu 10.06.2009 r. na okres 10 lat, począwszy od 01.07.2009 r.

⁴⁸ Założonego w dniu 09.02.2005 r. przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie i Województwo Lubelskie.

3. Wykorzystanie środków publicznych (w tym pochodzących z Unii Europejskiej) przeznaczonych na wspomaganie transferu technologii

Opis stanu faktycznego

W okresie od 01.10.2008 r. do 30.09.2010 r. PL zrealizowała projekt „NIMB – Nauka, Innowacje, Marketing, Biznes” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IV. szkolnictwo wyższe i nauka Działanie 4.2. Rozwój kwalifikacji kadr B+R i wzrost świadomości roli nauki w rozwoju gospodarczym. Celem projektu było „rozpowszechnienie informacji o znaczeniu komercjalizacji badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki poprzez realizację cyklu szkoleń i prezentacji dla pracowników sektora B+R oraz spotkanie z przedsiębiorcami; zwiększenie obecności tematyki badań naukowych w środowisku B+R poprzez opracowanie ścieżki i modelu komercjalizacji wyników badań; prezentacja i promocja znaczenia badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki poprzez opracowanie materiałów edukacyjnych i obecność w środowisku internetowym”.

Projekt był realizowany przez PL⁴⁹ (jako lidera) w partnerstwie z Uniwersytetem Jagiellońskim (UJ) – Centrum Innowacji, Transferu Technologii i Rozwoju Uniwersytetu (CITTRU), na podstawie umowy partnerskiej zawartej w dniu 16.06.2008 r.

Finansowanie projektu, w wysokości 100% całkowitych wydatków kwalifikowalnych, pochodziło z dotacji rozwojowej przyznanej PL przez MNiSW (instytucję pośredniczącą) w łącznej kwocie 365.150 zł, na podstawie umowy o dofinansowanie z 13.10.2008 r.

(dowód: akta kontroli str. 591-631)

Wydatki planowane oraz poniesione na realizację poszczególnych zadań przedstawiały się następująco (ogółem dla PL i UJ):

Zadanie	Planowany* budżet projektu (zł)	Zrealizowany** budżet projektu (zł)	% realizacji	struktura zrealizowanego budżetu projektu %
Upowszechnianie informacji o znaczeniu badań naukowych dla gospodarki	49.200	42.439,26	86,26	12,40
w tym wydatki personelu	17.000	7.999,58	47,06	3,31
Prezentacje i szkolenia	55.030	49.836,54	90,56	14,56
w tym wydatki personelu	24.600	22.597,80	91,86	9,34
Informacja i promocja projektu	52.120	52.502,31	100,73	15,34
w tym wydatki personelu	24.500	16.668,76	68,04	6,89
Zarządzanie projektem	203.400	197.480,88	97,09	57,70
w tym wydatki personelu	200.400	194.614,03	97,11	80,46
RAZEM	365.150	342.258,99⁵⁰	93,73	100,0
w tym wydatki personelu	266.500	241.880,17	90,76	100,0

*wg wniosku o dofinansowanie i umowy

**wydatki kwalifikowalne

(dowód: akta kontroli str. 603-613, 632, 637, 735)

Z kwoty 342.258,99 zł na upowszechnianie informacji o znaczeniu badań naukowych dla gospodarki oraz prezentacje i szkolenia przeznaczono 92.275,80 zł (27%), a na informację i promocję 52.502,31 zł (14,56%). Pozostała część tj. 197.480,88 zł (57,7%) została przeznaczona na zarządzanie projektem, co było zgodne z planowanym budżetem projektu.

⁴⁹ Najpierw w ramach Centrum Innowacji i Zaawansowanych Technologii, a następnie w ramach Biura Kooperacji i Rozwoju.

⁵⁰ Z tego wydatki poniesione w ramach projektu w 2010 r. wyniosły ogółem 114.437,72 zł, w tym PL wydatkowała 77.157,24 zł (67,1%).

W ramach zadania „upowszechnienie informacji o znaczeniu badań naukowych dla gospodarki”: sfinansowano konkurs na przygotowanie plakatu edukacyjnego promującego połączenie nauki z biznesem, a następnie dokonano jego wydruku i dystrybucji, a także opracowano podręcznik „Jak założyć firmę na uczelni?”. Według informacji o realizacji projektu „przygotowano dla PL ścieżkę i model komercjalizacji wyników badań naukowych w formie uczelnianych regulacji prawnych”.

Kontrola wykazała, że projekt „ścieżki i modelu komercjalizacji wyników badań naukowych” został przekazany PL w marcu 2010 roku przez pracowników CITTRU UJ kierownikowi projektu NIMB. Stanowił on odzwierciedlenie obowiązujących w tym zakresie wewnętrznych aktów prawnych UJ. Otrzymane materiały – w formie projektów regulacji wewnętrznych⁵¹ - zostały poddane w marcu 2010 r. odpłatnym konsultacjom prawnym (przez radcę prawnego zatrudnionego w PL), a następnie przekazane przez kierownika projektu (R. Doleckiego) ówczesnemu sekretarzowi Rektora PL (W. Sikorze).

Według oświadczenia W. Sikory materiały te przekazano Prorektorowi ds. Rozwoju Uczelni – przewodniczącemu komisji ds. opracowania regulaminu korzystania z własności intelektualnej w PL.

W swoich wyjaśnieniach Rektor PL nie sprecyzował powodów niewykorzystania w pracach komisji wskazanych materiałów.

(dowód: akta kontroli str. 372, 603-613, 632, 638-740, 766-816)

W 2009 r. opracowano podręcznik "Jak założyć firmę na uczelni". Materiały przygotowane zostały głównie przez UJ⁵², a PL zrealizowała wydanie podręcznika. Poszczególne rozdziały dotyczyły tematyki: badania naukowe i biznes, metody komercjalizacji, finansowanie innowacji, promocja nauki i innowacji, biznesplan, firma akademicka, strategia rozwoju firmy akademickiej oraz procedurom komercjalizacyjnym na UJ – jako przykładom do zastosowania na innych uczelniach.

Jednorazowy nakład podręcznika wyniósł 800 egzemplarzy. Został on przekazany poszczególnym jednostkom PL (kierownikom katedr, instytutów, do Biura Promocji PL).

(dowód: akta kontroli str. 756-765)

W ramach zadania „prezentacje i szkolenia” zorganizowano szkolenia dla pracowników sektora B+R, w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych, których tematem była: innowacyjność, ochrona własności intelektualnej, transfer technologii i finansowanie badań i działań innowacyjnych, Szkolenia odbyły się w sześciu cyklach, z tego cztery zrealizowane zostały przez PL.

W trakcie dwóch cykli szkoleń⁵³ zorganizowanych przez PL w 2009 r., przeszkolono 38 osób: 23 nauczycieli akademickich (w tym 12 osób z PL⁵⁴) oraz 15 pracowników administracji (z tego 6 z PL). W kolejnych dwóch cyklach szkoleń w 2010 r.⁵⁵ przeszkolono 24 osoby: 11 pracowników naukowo-dydaktycznych (z PL) oraz 13 pracowników administracji (z tego 8 z PL). Wszystkie szkolenia przeprowadzili pracownicy CITTRU Uniwersytetu Jagiellońskiego.

(dowód: akta kontroli str. 913-956)

⁵¹ Tj. Regulaminu „zasad dotyczące własności intelektualnej i ochrony prawnej dóbr intelektualnych w Politechnice Lubelskiej” i Regulaminu „zasady tworzenia spółek spin-off w Politechnice Lubelskiej”.

⁵² Rozdział VI pt. „Firma akademicka” przygotował pracownik PL, pozostałe pracownicy CITTRU UJ.

⁵³ W wymiarze po 20 godzin edycja.

⁵⁴ Stan zatrudnienia w PL na koniec 2009 i 2010 r. wynosił 1.161 osób, z tego nauczyciele akademicy stanowili odpowiednio 572 pracowników na 31.12.2009 r. i 565 na 31.12.2010 r.

⁵⁵ W wymiarze 20 godzin.

We wrześniu 2010 r. zorganizowano spotkanie pracowników PL z przedstawicielami trzech lubelskich przedsiębiorców⁵⁶. Celem spotkania była promocja znaczenia komercjalizacji badań naukowych i prac rozwojowych dla gospodarki oraz dyskusja nt. skutecznych metod inicjowania współpracy pomiędzy nauką a biznesem. Spotkanie moderowane było przez zatrudnionego w tym celu menedżera (prowadzącego firmę doradczą-konsultingową). Wzięło w nim udział 14 pracowników PL, z tego 9 nauczycieli akademickich i 5 osób z administracji Uczelni.

(dowód: akta kontroli str. 898-912)

W ramach zadania „informacja i promocja projektu” poniesiono wydatki na utworzenie - na potrzeby projektu - strony internetowej, publikację informacji prasowych, przygotowanie materiałów promocyjnych, opracowanie i wydanie ośmiu kwartalnych biuletynów informacyjnych projektu NIMB, które rozdystrybuowano w ramach PL. Działania informacyjne polegały również na przygotowaniu i wydaniu książkowej wersji oferty PL dla biznesu oraz stworzeniu jej wersji elektronicznej (e-oferta).

Według danych zawartych we wnioskach o płatność, wersja papierowa oferty została przygotowana w 2009 r. Zawierała informacje o oferowanych przez poszczególne wydziały, katedry i instytuty PL usługach, badaniach, ekspertyzach i szkoleniach. Jednorazowy nakład oferty wyniósł 1 tys. egzemplarzy. Dystrybucję przeprowadzono dopiero we wrześniu 2010 r. przekazując ofertę do 294 podmiotów, w tym 247 przedsiębiorców.

Opracowanie i wdrożenie e-oferty⁵⁷ nastąpiło w czerwcu 2010 r. Od tego czasu nie była aktualizowana i nie uwzględniała kolejnych zmian w strukturze organizacyjnej PL (likwidację jednostek naukowych⁵⁸ i powstanie nowych), chociaż istniała taka techniczna możliwość bez udziału twórców e-oferty (firmy informatycznej).

Według danych Biura Kooperacji i Rozwoju PL za pośrednictwem e-formularza (poczty elektronicznej stanowiącej zakładkę do e-oferty) otrzymano w latach 2010-2011 odpowiednio 5 i 8 e-maili nawiązujących do oferty dla biznesu. Były to prośby o wskazanie właściwej jednostki w Uczelni odpowiedniej do realizacji usług (analiz lub badań). Użytkowana przez PL aplikacja e-oferty nie pozwalała na pozyskanie danych o ilości formularzy zgłoszeniowych wysłanych za pośrednictwem tego narzędzia przez podmioty zewnętrzne do poszczególnych jednostek naukowych PL.

(dowód: akta kontroli str. 638-746, 817-897)

Wydana w ramach projektu NIMB oferta dla biznesu w wersji „książkowej” nie była nowym produktem w PL, lecz stanowiła aktualizację materiałów już istniejących. W 2007 r. wydana była bowiem kolejna edycja oferty PL adresowanej do podmiotów gospodarczych. Zawierała ona informacje o oferowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne Uczelni usługach, tj.: pomiarach, analizach, badaniach i szkoleniach. Stworzono wtedy również prosty serwis internetowy umożliwiający wyszukiwanie usług oferowanych przez poszczególne jednostki Uczelni, dostępny na stronie internetowej PL. W przygotowaniu tych produktów uczestniczyli pracownicy PL, którzy zaangażowani byli w realizację projektu NIMB.

(dowód: akta kontroli str. 550-553)

⁵⁶ W spotkaniu uczestniczył Prezes MEGATEM EC, Prezes Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. oraz prokurent Zakładów Tytoniowych S.A.

⁵⁷ Serwis internetowy dostępny na stronie PL http://www.brik.pollub.pl/katalog/1_-4_1_4

⁵⁸ Np. zlikwidowanego z dniem 30.09.2010 r. Instytutu Fizyki w ramach Wydziału Podstaw Techniki.

Według informacji przekazanej MNiSW zaplanowane w umowie o dofinansowanie⁵⁹ wskaźniki produktu (rezultatu) zostały zrealizowane i przedstawiały się następująco:

Nazwa wskaźnika	Wartość zamierzona ogółem*	Wartość osiągnięta ogółem*	Stopień realizacji wskaźnika (%)
upowszechnienie informacji o znaczeniu badań naukowych dla gospodarki:			
plakat promocyjny	1	1	100,00
opracowanie ścieżki i modelu komercjalizacji wyników badań w formie uczelnianych regulacji prawnych ⁶⁰	1	1	100,00
publikacja podręcznika „Jak założyć firmę na uczelni?”	1	1	100,00
prezentacje i szkolenia			
szkolenia dla pracowników sektora B+R, w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych	105 osób	107 osób	101,90
organizacja spotkania naukowców i pracowników administracyjnych PL z przedsiębiorcami	1	1	100,00
informacja i promocja projektu			
utworzenie oferty dla biznesu w formie książkowej i elektronicznej (e-oferta)	1	1	100,00
opracowanie i publikacja numerów cyklicznego biuletynu informacyjnego projektu (8 sztuk)	8	8	100,00
gadżet promocyjny (1 sztuka)	1	1	100,00

*Określona dla całego projektu, tj. PL i UJ razem.

(dowód: akta kontroli str. 632)

MNiSW nie przeprowadziło kontroli po zakończeniu realizacji projektu. Jedyna kontrola przeprowadzona została we wrześniu 2009 r. i objęła wydatki w ramach dwóch wniosków o płatność⁶¹.

(dowód: akta kontroli str. 957-978)

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶², wnosi o:

- podjęcie działań w celu zorganizowania ogólnouczelnianego systemu koordynującego działania poszczególnych jednostek organizacyjnych i pracowników PL w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych m.in. poprzez:
 - zorganizowanie pracy jednostek utworzonych w tym celu,
 - opracowanie i upowszechnienie oraz bieżące aktualizowanie oferty wyników badań naukowych i prac rozwojowych, a także posiadanych praw ochronnych na wynalazki i wzory użytkowe przydatne do wdrożenia w gospodarce;
- ustalenie zasad i nawiązanie instytucjonalnej współpracy ze Spółką CITT LPN-T w zakresie komercjalizacji wyników badań;
- zapewnienie ochrony interesów ekonomicznych Uczelni poprzez bieżącą analizę okresów ochronnych wynalazków, zwłaszcza o wysokiej – w ocenie twórców i Uczelni - przydatności do zastosowania ich w praktyce;
- uchwalenie przez Senat regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych.

⁵⁹ Załączniku do umowy w formie wniosku o dofinansowanie.

⁶⁰ W formie projektów regulacji prawnych.

⁶¹ W ramach rozliczenia projektu złożonych zostało łącznie osiem wniosków.

⁶² Dz. U. z 2012 r., poz.82.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 15 kwietnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Dyrektor
Adam Pęziół

.....
podpis